

МАШИНОПИС

НИЖНІЙ РЯД КЛАВІАТУРИ Теоретичні відомості

Особливістю цього ряду є наявність крапки та коми, які використовуються досить часто, а натиск цих клавіш здійснюють мізинці, що додатково ускладнює справу. З іншого боку, цей ряд містить найменшу кількість клавіш і вивчити його не важко. Починати вивчення доцільно з «проходження» всіх клавіш ряду тими пальцями, які за них відповідають, з негайним поверненням їх на вихідну позицію.

Нижній ряд клавіатури включає букви **я ч с м и т ь б ю та .** (крапка).

Удари по клавішах нижнього ряду виконуються з основної позиції. Перш ніж приступити до відпрацювання удару по клавішах нижнього ряду, потрібно вивчити напрями рухів пальців, запам'ятати відстань до клавіші і напряму удару. Для цього кожним пальцем зробіть декілька рухів, що імітують удар, а потім пропрацюйте удари. Удари по клавішах нижнього ряду виконуються опущеним вниз під долоню пальцем.

Правила виконання удару по клавішах нижнього ряду:

- 1) Пальці рук повинні знаходитися на основній позиції з виділенням вниз ударяючого пальця.
- 2) Удар виконується чітко, уривчасто, кінчиком пальця. Після удару — відскік і повернення на основну позицію.
- 3) Непрацююча рука у момент удару знаходиться на основній позиції.
- 4) Клавіші першого ряду вивчають в наступній послідовності: м б я ю т с и . ч ь.
- 5) Навантаження на пальці розподіляється таким чином:
  - ліва рука: вказівний палець ударяє по клавішах **м та и**, середній — **с**, безіменний — **ч**, мізинець — **я**;
  - права рука: вказівний палець ударяє по клавішах **т та ь**, середній — **б**, безіменний — **ю**, мізинець — **. (крапка)**.

Завдання для лабораторно-практичних робіт

Вправа № 1. Виконайте вправу для лівої руки. Відпрацюйте переміщення вказівного пальця лівої руки з основної позиції А на нижній рядок клавіатури - клавішу з літерою М і швидкого повертання його на клавішу А.

міф між мала мама лама дама мапа мова мода
має мавпа дама омар ром міра форма імла

Вправа № 2. Виконайте тренувальну вправу для двох рук. Надрукуйте слова, не

дивлячись на клавіатуру. Удар повинний бути акуратним і тихим. Надрукуйте без помилок наступні слова

мавр домра мажор міраж вампір водомір лімфа
відмова іподром відомо помада помідор мадам

Вправа № 3. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця правої руки на нижній рядок і натискання клавіші И.

дим ви вид вир ми пил жир жила рима риф липа

Вправа № 4. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця правої руки з клавіші О на клавішу Т. Уважно наберіть кожне слово вправи стільки разів, поки не вийде правильно. Слідкуйте за основним положенням рук.

три тип торт тара титр торф твір трава томат товар трію

Вправа № 5. Виконайте вправу. Надрукуйте слова з буквою Т:

товар тариф тираж апорт жарт пірит повіт рота оплата
плотва півтора лото жито фото плита палата плато
атом фтор флот ворота отвір аорта мотор повтор
мати вірити вилити вижити вважати вмирати тратити
виражати віддавати віддирати виживати відповідати

Вправа № 6. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця правої руки на клавішу Ь. Вказівний палець з клавіші Л переходить на Ь і швидко повертається в основну позицію. Уважно наберіть кожен рядок вправи три рази.

мить мідь альфа модель дельта

Вправа № 7. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця лівої руки на верхній рядок і натискання клавіші К. Уважно наберіть кожне слово вправи стільки разів, поки не вийде правильно. Слідкуйте за основним положенням рук.

код коло кара кава кора крило какао кріп

Вправа 8. Відпрацюйте техніку сліпого друкування слів з буквою К. Надрукуйте 2 рази кожен рядок без помилок, не дивлячись на клавіатуру.

код кір кірка кома кора крок крило какао корова
колода каліка колір кадр крик комар корал капітал

Вправа № 9. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця лівої руки з клавіші А на клавішу Е. Уважно наберіть кожне слово стільки разів, поки не вийде правильно.

рев верф афера перо кедр етап ефіоп ефір еоліт ефект
емаль елеватор рекорд феодал вежа перл вертеп

Вправа 10. Відпрацюйте техніку сліпого друкування слів з буквою Е. Надрукуйте слова без помилок.

атлет афект театр мета межа мережа метелик
метеор реактив рев рекорд реферат ферма феодал

Вправа № 11. Надрукуйте тренувальну вправу для переміщення вказівного пальця

правої руки з клавіші O на верхній рядок клавіатури (клавішу H)

он пан нора норд нота навар навал намір народ нерпа нерв

Вправа № 12. Відпрацюйте техніку сліпого друкування слів з буквою H.

надра надворі наново непокора неправда наділ норма надмір

намет німфа напад наприклад напрокат арена фонд панна

Вправа № 13. Виконайте вправу для переміщення вказівного пальця правої руки з клавіші O на клавішу Г.

гід гол гоп гра гора граф горло город гараж гроно глава

гілка горло гідра голка гонор гопак гадка грілка

Вправа 14. Відпрацюйте техніку сліпого друкування слів із буквою Г. Надрукуйте слова без помилок, не дивлячись на клавіатуру.

грім гроно географ гонор горожа грот гігант гамак горила

голова господа грам грамота громило грот грим грива

граніт графіт агат калган тигр пагода педагог гіпопотам

Вправа 15. Правильно надрукуйте текст вправи.

миловар мажор паливо жираф колода кома арена

гонор ворота елеватор педагог кедр панна графіт колір

Завдання для виробничого навчання

1. Завантажте текстовий редактор WORD. Збережіть документ на диску вказаному майстром у власній папці.

2. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *ам ай ам ай ам ай от оь от оь от оь ам ай от оь м и т ь*
- *т и т р р и т м титр ритм титр ритм титр ритм титр ритм*
- *к м и н н и т к а кмин нитка кмин нитка кмин нитка кмин нитка*
- *м и ш а т и н миша тин миша тин миша тин миша тин*
- *т і н ь т и ш а тінь тиша тінь тиша тінь тиша тінь тиша*

3. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *т и г р т о р г тигр торг тигр торг тигр торг тигр торг*
- *ц а п з и м а цап зима цап зима цап зима цап зима*
- *т о р т п о р т торт порт торт порт торт порт торт порт*
- *г р о т п и т и грот пити грот пити грот пити грот пити*

4. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *м о т о р т и т а н мотор титан мотор титан мотор титан*
- *в а т и н р т у т ь ватин ртуть ватин ртуть ватин ртуть*
- *л и м а н л и м о н лиман лимон лиман лимон лиман лимон*
- *р о м а н к а м і н роман камін роман камін роман камін*

5. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *к о м и к р и м а комік рима комік рима комік рима*

- *т р о п а т о м а т тропа томат тропа томат тропа томат*
- *т и м о л т а п і р тимол тапір тимол тапір тимол тапір*
- *м а к е т т и п а ж макет типаж макет типаж макет типаж*

6. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *в а м п і р т р о т и л вампір тротил вампір тротил*
- *в а р и т и в и м и т и варити вимити варити вимити*
- *ц у н а м і х в и л и н а цунамі хвилина цунамі хвилина*
- *т р и у м ф д и к т о р тріумф диктор тріумф диктор*

7. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *т р а в м а травма травма травма травма травма*
- *м і н о г а мінога мінога мінога мінога мінога*
- *п р и т о н кубло кубло кубло кубло кубло кубло*
- *т р и т о н тритон тритон тритон тритон тритон*
- *п р и м а т примат примат примат примат примат*
- *м о н т а ж монтаж монтаж монтаж монтаж монтаж*

8. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *т р а к т а т трактат трактат трактат трактат трактат*
- *т р а к т и р трактир трактир трактир трактир трактир*
- *т р а м в а й трамвай трамвай трамвай трамвай трамвай*
- *з о ш и т зошит зошит зошит зошит зошит*
- *п і л о т а ж пілотаж пілотаж пілотаж пілотаж пілотаж*
- *п р и т в о р притвор притвор притвор притвор притвор*
- *т е т е р е в тетерев тетерев тетерев тетерев тетерев*
- *м о л о д е ц ь молодець молодець молодець молодець молодець*

9. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *т и п о г р а ф типограф типограф типограф типограф*
- *м а ш и н і с т машиніст машиніст машиніст машиніст*
- *в і т а м и н и вітаміни вітаміни вітаміни вітаміни*
- *г о р и з о н т горизонт горизонт горизонт горизонт*
- *д и т и н а дитина дитина дитина дитина*
- *м і н о т а в р мінотавр мінотавр мінотавр мінотавр*
- *т р а ф а р е т трафарет трафарет трафарет трафарет*
- *м а т е р і а л матеріал матеріал матеріал матеріал*

10. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *в с и ч в с и ч в с и ч лб дю лб дю лб дю ч с б ю ч с б ю чс бю*
- *в с и ч лб дю ч с б ю чи св бл юд ч ю с б ю б ч с с ю б ч ю*
- *ю р б а д ю й м юрба дюйм юрба дюйм юрба дюйм юрба дюйм*
- *б а с и б л ю з баси блюз баси блюз баси блюз баси блюз*
- *б ю р о ч а р и бюро чари бюро чари бюро чари бюро чари*
- *т ю л ь ч а с и тюль часи тюль часи тюль часи тюль часи*

11. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *д и ч и н а д а ч а дичина дача дичина дача дичина дача*
- *б и н т б л и с к бинт блиск бинт блиск бинт блиск бинт блиск*
- *ю р т а т ю л ь юрта тюль юрта тюль юрта тюль юрта тюль*

- *в а г и л ю д и ваги люди ваги люди ваги люди ваги люди*
12. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *к а ю т а м р і я каюта мрія каюта мрія каюта мрія*
  - *ч е с т ь ч а с т и н а честь частина честь частина честь частина*
  - *с а ч о к с у ч о до сачок сучок сачок сучок сачок сучок*
  - *з д а ч а ч е с т ь задача честь задача честь задача честь*
13. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *б л ю д о б и ч о к блюдо бичок блюдо бичок блюдо бичок*
  - *ч а с т и н а ч у к ч а частина чукча частина чукча частина чукча*
  - *б о ч к а с а л ю т бочка салют бочка салют бочка салют*
  - *ч о т и р и б и т ю г чотири битюг чотири битюг чотири битюг*
14. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *с а д и б а б ю д ж е т садиба бюджет садиба бюджет*
  - *ч е с у ч а ч а с н и к чесуча часник чесуча часник*
  - *з в и ч а й б а б і т звичай бабіт звичай бабіт*
  - *ч а в у н о с о б а к а чавун собака чавун собака*
15. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *б р и ч к а б о р д ю р бричка бордюр бричка бордюр*
  - *б у б л и к б р о с о до бублик кидок бублик кидок*
  - *д ю ж и н а ч и н а р а дюжина чинара дюжина чинара*
  - *ч о в н и к с в а р к а човник сварка човник сварка*
16. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *к у с о ч о к кусочок кусочок кусочок кусочок кусочок*
  - *в о т ч и н а вотчина вотчина вотчина вотчина вотчина*
  - *п о ч у т и почутти почутти почутти почутти почутти*
  - *щ а с т я щастя щастя щастя щастя щастя*
  - *с ю р п р и з сюрприз сюрприз сюрприз сюрприз*
  - *с в о б о д а свобода свобода свобода свобода свобода*
  - *б і н о к л ь бінокль бінокль бінокль бінокль бінокль*
  - *ч у ж и н а чужина чужина чужина чужина чужина*
17. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *б у р у л ь к и бурульки бурульки бурульки бурульки*
  - *п р о б і р к а пробірка пробірка пробірка пробірка*
  - *ч е б у р е к и чебуреки чебуреки чебуреки чебуреки*
  - *б у ж е н и н а буженина буженина буженина буженина*
  - *б у д и л ь н и к будильник будильник будильник будильник*
  - *б у т е р б р о д бутерброд бутерброд бутерброд бутерброд*
  - *ч е б у р а ш к а чебурашка чебурашка чебурашка чебурашка*
  - *м е ш к а н е ц ь мешканець мешканець мешканець мешканець*
18. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:
- *фя ж. фя ж. фя ж. яф .ж яф .ж яф .ж я.я. я.я. я .*
  - *я л и к я с л а ялик ясла ялик ясла ялик ясла ялик ясла*
  - *я м а с я й в о яма сяйво яма сяйво яма сяйво яма сяйво яма сяйво*

- *є р а л а ш ералаш ералаш ералаш ералаш ералаш*
- *є л е й є в н у х елей євнух елей євнух елей євнух елей євнух*

27. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *к р а є в и д краєвид краєвид краєвид краєвид краєвид*
- *с в о є є х и д н а своє єхидна своє єхидна своє єхидна*
- *л і т а є с т а є літає стає літає стає літає стає*

28. Надрукуйте по 3 рядки буквосполучень:

- *ж з ж х ж і ж є з ж х ж ї ж є ж з х ї є з х ї є*
- *ж з ж х ж і ж є ж з х є ї ж є ї х ї з ї є ї ж х ї з є ї*
- *у ї з д з а ї з д уїзд заїзд уїзд заїзд уїзд заїзд*
- *ї з д а з а ї д а їзда заїка їзда заїка їзда заїка їзда заїка*

29. Збережіть текст і закрийте програму Word.

30. Запустіть клавіатурний тренажер і виконайте вправи вказані майстром в/н.

Контрольні питання

1. Як правильно набрати літери, які розміщені по клавішах середнього рядка клавіатури
2. Як правильно набрати літери, які розміщені на поверхні рядках клавіатури?
3. Як правильно набрати літери, які розміщені на нижніх рядках клавіатури?
4. Назвіть послідовно клавіши верхнього рядка клавіатури?
5. Назвіть послідовно клавіши нижнього рядка клавіатури.
6. Назвіть зону правого вказівного пальця.
7. Назвіть зону лівого вказівного пальця:

Питання для тестових завдань

З'єднайте пальці лівої та правої руки з відповідними буквами.

до лівого вказівного пальця	- о, р, н, г, т, б;
до лівого безіменного	- у, в, с;
до правого вказівного	- д, л, б;
до правого безіменного	- ц, і, ч;
до лівого середнього	- щ, д, ю;
до лівого мізинця	- а, п, к, е, м, и;
до правого середнього	- р, ж, є, х, ї.
до правого мізинця	- й, ф, я;

Правильні відповіді

до лівого вказівного пальця - а, п, к, е, м, и;

до правого вказівного - о, р, н, г, т, ь;

до лівого середнього - у, в, с;

до правого середнього - д, л, б;

до лівого безіменного - ц, і, ч;

до правого безіменного - щ, д, ю;

до лівого мізинця - й, ф, я;

до правого мізинця – р, ж, є, х, ї.